

Юлія
Медвідь-Гнепа

НАМУЛ

Київ • Темпора • 2025

ЗМІСТ

1. Перебігти через високу кропиву	7
2. Васабі	12
3. Кінозірка	18
4. Блискуче волосся з-поза спин незнайомців	27
5. Неглибокі подряпини	38
6. Неповнолітній в Афганістані.....	48
7. Сонечко	57
8. Окремі крісла	63
9. Бабуся в зеленому ціпао	68
10. Люби-мене-не-покинь	77
11. Гущавина	87
12. Кокон	98
13. Гладкі камінці	105
14. Плутане та макабричне	113
15. Демониця із сірою шкірою	119
16. Будь зі мною.....	127
17. Химерні обриси лебедів	135
18. Монстр під ліжком	142

19. Правило перше	148
20. Фіолетовий, блакитний, рожевий, жовтий, зелений	153
21. Трясовина	161
22. Білосніжні кросівки	168
23. Гротескна кімнатка з дзеркальними стінами	174
24. Тепле тісто	182
25. Світло неонові вивіски	187
26. Ромул і Рем	194
26. Кутикули	200
27. Ця темрява — ти	206
28. Любов	216
29. Айфон у кишені валізи	219
30. Вага, що їй належить	226
31. Біла сукня	236
32. Холод простирадла	242
33. Хребці	248
34. Емі Вайнгаус	261
35. Думаю про тебе	266
36. Подібні халепи.....	275
37. Темні кола.....	283
 ПОДЯКИ	 290

1. ПЕРЕБІГТИ ЧЕРЕЗ ВИСОКУ КРОПИВУ

У середині вісімдесятих на моїй вулиці померло три дівчинки. Їхні тіла опускалися в землю, як яблука, що не встигли дозріти до зими, і ми озиралися, вгадуючи, котра стане наступною. Матері молилися та гасили сірники у холодній воді. Ми ж мляво протестували, перш ніж підставити голови, щоб чоло протерли святою водою.

Через кілька років поховальні процесії знову стали рідкістю. Домовини й далі проносили кам'янистою дорогою на кладовище, але клали в них переважно геть старих мерців. До п'ятдесяти я поховала на місцевому цвинтарі обох батьків. Як тільки мені стукнуло шістдесят, почали помирати подруги та колеги. Коли у моєї улюбленої редакторки виявили пухлину в термінальній стадії, я здалася та почала гасити сірники, кидаючи їх у склянку з-під італійських оливок. Оливки довелося висипати на тарілку та їсти весь вечір, а редакторка однаково померла. Проте ніколи процесії з домовинами не минали мого будинку так часто, як у середині вісімдесятих.

Перша дівчинка померла немовлям. Її дід тримав пасіку і мав найбільше подвір'я на вулиці. Якось тато взяв мене із собою, щоб купити цілий бідон липового меду. Перш ніж провести нас до бочок, чоловік налив міцного чаю в тендітний блискучий кухлик. Тоді він подав батьку маленьку баночку з рідким медом. Батько дозволив мені облизати ложку. Я досі пам'ятаю, яким холодним здавалося срібло.

Немовля з того будинку вбив сторожовий пес. Дівчинка погано їла, тому мати взяла за звичку виливати залишки зцідженного грудного молока в собачу миску. В один із квітневих днів собака кинувся на залишений у дворі візочок та перегриз дитині горло. Я не ходила на похорон, але бачила маленьку труну, коли її проносили повз будинок. Мати дівчинки поїхала з міста посеред ночі та більше не поверталася. Собаку ж одразу застрелили та закопали біля лісу. Діти говорили, що іноді чули вночі, як він шкребеться об стінки домовини. Звісно ж, це маячня — ніхто не робив для собак домовин.

Через пів року померла одинадцятирічна дівчинка з будинку навпроти. Я бачила її двічі. Вперше ми з батьками зайшли до будинку, коли та щойно народилася. Я пригадую дитину, що лежала в дерев'яній люльці. Вона скидалася на частину тіла, відокремлену від власника. Я не могла повірити, що немовля має власне серце, очі та пальці. Хотілося розгорнути її та переконатися, але ми пішли раніше, ніж я утнула дурницю.

Вдруге я бачила дівчинку через сім років. Мама відправила мене позичити багаторазовий шприц, бо сама поралася біля хворої бабусі. Дорогою до їхнього будинку я подумки репетирувала: «Доброго дня, тьотю Надю. Мама просила позичити шприц для бабусі». Вдома ми рідко говорили ввічливо, і я старалася, щоб мати не чула високого голоска, на який я переходила з учительками та незнайомцями.

Я заходила в будинок з острахом і цікавістю. Всі діти на вулиці знали, що дівчина хворіє. Вона ніколи не виходила з дому. Граючись надворі, ми навмисне пробігали під її вікнами в надії щось побачити. Тоді ми збиралися під старим бузком і пошепки брехали одне одному: через довге лежання її ноги ростуть в інший бік, шкіра червона, ніби буряк, а збоку біля ліжка стоїть відро з кров'ю тварин, яку мати заливає їй через рот.

Сьогодні важко таке уявити, але ми розважалися тим, що пропонував наш відрізок вулиці. Єдине правило іншої гри, яку вигадав хтось із нас, полягало в тому, щоб перебігти через високу кропиву. Той, хто розбігався і робив це швидко, залишався майже неушкодженим. Я ж, відчувши першу хвилю пекучого болю, щоразу завмирала на добру половину хвилини. Обличчя та руки після цього так сильно червоніли та набрякали, що мама на ніч обліплювала мене щавлем.

Дівчина з сусідського будинку, на противагу, мала цілком звичний вигляд того дня, коли я при-

йшла по шприц. Двері кімнати залишили відчиненими, і я побачила, як вона лежить на великому ліжку, повернутому до вікна. У кімнаті пахло ліками та сечею. Я завмерла, розглядаючи довге волосся, розстелене на подушках акуратними пасмами.

— Привіт, — дівчина повернула до мене бліде обличчя.

— Привіт, — я намагалася не витріщатися. — Мама прислала мене до тьоті Наді по шприц.

— Мама вийшла у двір.

Перш ніж піти, я кинула ще один погляд на вікно. Хотілося запам'ятати, яку саме частину вулиці вона бачить з ліжка. Цей відрізок включав частину нашого подвір'я з кущем півоній, велике болото, що ніколи не висихало повністю, та шматок сірого електричного стовпа зі старим написом червоною фарбою.

— А для чого вам шприц? — здавалося, дівчина докладала зусиль, щоб говорити голосно, хоч я стояла зовсім поруч.

— Це моя бабуся.

— Вона захворіла?

— Так, — я відчувала той неспокій, що зазвичай прокидався тільки у розмові з дорослими. — Я йду пошукаю тьотю Надю.

Дівчинка померла через чотири роки. Після похорону всі її речі одна за одною палили на подвір'ї. Кілька разів я відходила від вікна, щоб поїсти чи випити води, а її батько все кидав у вогонь іграшки, одяг і книжки.

— А хіба не можна роздати її речі іншим дітям? — я говорила швидко, ніби чекала, що мама вибіжить і зупинить його. — Ми ж постійно даруємо комусь мої старі іграшки та одяг.

Речі в той час нікому по-справжньому не належали — жінки по черзі виходили заміж у одній парі імпорتنих туфель, аж поки ті не розвалювалися вщент.

— Не можна, Соню, — мати суворо погрозила пальцем, від чого повітря запахло часником. — Дитина через сорок днів не покидає цей світ. Якщо взяти бодай щось із її речей, вона залишиться межі нас. Або може іншу дитину з собою затягнути, не дай Боже.

Третьою померла моя однокласниця. Тоді я про всяк випадок віддала мамі всі позичені в школі олівці, і ми спалили їх у пічці. В ті часи цнотливих дівчат ховали у весільних сукнях, а на цвинтар приносили маленькі букети барвистих квітів. Часто родичі молодих дівчат охороняли могили перші кілька ночей, щоб їх не сплюндрували — настільки красивими їх ховали.

Того сніжного дня мені таки дозволили піти на кладовище разом з іншими дітьми. Я підійшла так близько, що могла торкнутися носом холодної щоки. Через двадцять шість років я все ще пам'ятала ці правила — не дозволити померлій затягнути мене з собою. Коли помирає дитина, її речі потрібно спалити та повертатися з кладовища тою ж дорогою, якою прийшла.

2. ВАСАБІ

Христина Вікторівна торкнулася вологого металу паркана та відразу пожалкувала, що мусить виходити на вулицю. Годинник на зап'ясті, що навмисно спішив на десять хвилин, показував пів на одинадцять ранку.

— Клятий собака. Васю, ти де? Васабі, ходи сюди, — після довгого мовчання голос жінки прозвучав хрипло, ніби по сухій дошці чиркнули крейдою.

У тьмяному світлі дощового дня Христина Вікторівна чітко бачила, що клятий пес утік далеко. Мабуть, цього разу він вистрибнув у прочинене вікно.

— Шукай його тепер, проклятого.

Жінка бубніла під ніс, важко рухаючись уздовж сусідських будинків. Зазвичай Христина Вікторівна йшла рівно, навіть якщо так дужче боліли ноги. Тільки на пішохідних переходах вона ненадовго спиралася на стовп, завжди радіючи, коли єдиний у селі світлофор показував червоне. Насправді ж їй давно вартувало ходити з палицею.

Сьогодні ноги боліли дужче, ніж зазвичай, а вулиці через дощ пустували. Тому Христина Вік-

торівна рухалася повільно, трохи зігнувши ноги. Клятий собака тікав не вперше. Діти привезли його ще в червні. Донька спочатку пропонувала поїхати з ними, а тоді повісила на матір проклятого пса. Христина Вікторівна не хотіла їхати на море. пляж, як не крути, залишався таким самим, як вона пам'ятала. Сіруватий пісок, усіяний дрібним сміттям та колючими мушлями, завжди починався раптово. Вперше жінка ступала на нього обережно, ніби заходила в чужий будинок, а тоді швидко забігала в пахучу шумну воду. Через два тижні вони з чоловіком поверталися додому з однаковою засмагою та однаковими рушниками, купленими на місцевому ринку.

Але ті дні залишилися позаду, і тепер Христина Вікторівна тільки гляділа собаку та дивилася на телефоні фото внуків, коли вдавалося їх відкрити. З того часу, як Васабі залишили в селі, йому вдалося втекти вже тричі. Перший раз пес добіг до краю села та розважався тим, що обгавкував овець, аж поки сусідські діти не принесли його назад.

Того дня Христина Вікторівна ледь не злягла з серцем, уявляючи, як пояснюватиме зникнення собаки. Перед від'їздом онука цілу годину розповідала, чим не можна годувати Васю, а тоді ще й змусила повторити правила вголос. Христина Вікторівна слухняно почепила на холодильник записку з підказками, написану кольоровими олівцями. Але клятий Васабі тільки й робив, що терся біля дверей, чекаючи нагоди втекти.

— Васю, кись-кись, ходи сюди! — Христина Вікторівна дійшла до кінця вулиці та затримала подих у надії щось почути. — Васабі, ходи, дам тобі смаколика!

Насправді жінка кричала задля годиться. Звісно ж, пес побіг до озера. Саме там його знаходили останні два рази. Брудний, але щасливий Васабі лежав у мілкій воді, рятуючись від спеки. Білі лапи, здавалося, намертво загрузали в бруд, а сорочку, до якої Христина Вікторівна мусила пригорнути бісеня, довелося відмочувати в лимонній кислоті.

— Васю, щоб тобі. Де ти, чорт такий?

Христина Вікторівна звикла лаятися півголо-сом. Жінка промовляла слова тим тихіше, чим злішими вони здавалися. Останні сорок два роки вона працювала вчителькою української мови та літератури. Звісно ж, директор уже знайшов заміну, але Христині Вікторівні все ще дозволяли викладати найменшим дітям. На згадку про нову вчительку в серці розливалася палюча гіркота та бажання себе пожаліти. Нова вчителька переїхала з міста та носила туфлі на високих підборах. На уроках вона витягала комп'ютер, тоненький, ніби журнал, і проектувала на стіну яскраві зображення. Христину Вікторівну покликали на те подивитися, і вона сумирно сиділа, як сиділа завжди, коли їй наказували. Тільки дорогою додому вона буркотіла.

— Хіба ж його легше вивчити зі стіни?

Зараз Христина Вікторівна знову говорила до себе, забрівши між знайомі дерева. Пластмасові рожеві капці, подарунок доньки, ковзалися на вологому листі, тому доводилося ступати повільно. До того як озеро блимнуло білим, минуло з десять хвилин. Під захмареним небом вода здавалася зовсім темною.

Перш ніж ступити ближче, жінка витягла з кишені скибку білого хліба, загорнуту в сірий туалетний папір. Христина Вікторівна підійшла зовсім близько до води, ступаючи сторожко, немов боялася, що трава під ногами росте з тонкого льоду. Вона кинула скибку в озеро та завмерла, придивляючись до місця, навколо якого вода пішла рівними колами. Хліб і далі лежав на поверхні. Христина Вікторівна перехрестилася та рушила вздовж берега.

— Де мій Вася? — жінка заговорила тонким голосом і прислухалася до навколишньої тиші. — Де мій Васабі? Хто тут у мене хороший хлопчик?

Жінка боялася цього озера ще з того часу, як ледь не втонула. Тоді Христині Вікторівні ледь виповнилося сім, і мама залишила її на міліні, щоб попісяти в кущах. Коли маленьку Христю витягли, вона вже наковталася води. Зараз, шістдесят вісім років по тому, жінка все ще не могла їсти річкової риби.

У траві нічого не ворушилося. Христина Вікторівна зупинилася та важко видихнула. Коліна боліли так, ніби крізь них пускали струм.

— Немає, — жінка витерла піт з чола шматком туалетного паперу, який все ще тримала в долоні. — Що ж мені тепер...

Саме у цю мить Христина Вікторівна побачила у воді щось кольорове та блискуче. Серце закалатало. Після прогулянки вона завжди знімала з собаки нашійник і вішала його на гачок біля дверей. Цього разу теж зняла — бачила, як той теліпався, коли взувала капці. Шия раптом стала холодною та вологою. Краплини поту повільно ковзали під сорочку. Христина Вікторівна впізнавала це відчуття. Так траплялося щоразу, коли вона встрявала у жахливу халепу. Жінка повільно підійшла до води, а тоді видихнула. Те, що лежало у брудній воді, відблискувало рожевим, а не зеленим, як нашійник Васабі.

Христина Вікторівна схилилася та витягла з озера пластикову іграшкову корону з кольоровими камінцями. Корона мала такий вигляд, ніби її щойно винесли з магазину. Жінка торкнулася камінців, жоден з яких не випав, і усміхнулася, згадавши, як купувала таку ж молодшій доньці. У наборі з короною йшли маленькі прозорі туфлі на підборах, але вони з чоловіком вирішили їх не брати — надто вульгарні як для дитини.

— Васю! — жінка гукнула ще раз та озирнулася. — Ну де ж ти, Васю?

Важко задкуючи, Христина Вікторівна спіткнулася та замахала руками, все ще тримаючи в одній долоні корону, а в іншій — зіжмаканий шма-

2. ВАСАБІ

ток туалетного паперу. Тоді жінка глянула під ноги та розтисла обидва кулаки. У вологій траві лежало тіло незнайомої дівчинки.